

Budaörsiek zarándoklata

A magyarországi németiség csak a XIX. század közepétől kereste fel gyakrabban a máriacelli kegyhelyet. A Tolna megyei Bátaszék „Bada-seck” német hívei már 1832-ben alapítottak egy zarándok egyesületet, kegyes céljuk a kedvelt Steierországi Székesegyház látogatása volt. A hazai német falvak lakói jórészt a XVIII. században kerültek az új hazába, először falvakat, házakat építettek, termőföldet tettek élővé. 1857-től Szcitovszky János hercegprímással 27 000 hívő érkezett Máriacellbe, köztük csak az akkor leginkább németektől lakott Pozsonyból 9000 ember.

A mi Franz Wendlerünk egyik álma már 1847-ben az volt, hogy az úrnapi körmenetek útvonalára épített lombkunyhó egyre nagyobbra növekedik. 1855-re a falubeli hívek segítségével már állt is a később kegyhellyé vált kápolna. Ferenc gazda tudott Máriacellről is. Krónikájába fel is jegyzi, hogy 1827-ben „ist Gross Mariazell abgebrannt bis auf 8 Haus” – tehát „Nagy Mariazell 8 ház kivételével leégett”. Az 1870-es évektől megindultak a Budapest környéki német falvak zarándoklatai a kegyhelyre. A Buda hegyvidéki németek zarándoklatairól számos visszaemlékezés maradt fenn. A zarándokútjaik emlékét őrzik a kegyhelyről hazahozott imakönyvek, melyekben egy-egy máriacelli pecsét is őrzi a zarándoklás emlékét.

Budaörsről a XIX. század végétől folyamatosan érkeztek 1938-ig a za-

rándokcsoportok Máriazellbe. Számos budaörsi család őrzi ma is emlékeket, a zarándokútról hazaküldött levelezőlapokat a nagy útról. A budaörsi Elsässer Lipót zarándokútjáról hazaküldött képeslapokra ma is vigyáz leánya, Erődi Mária. A család fő 1929-ben Deutsch- Altenburgból üdvözölte levelezőlapján az otthon maradtakat „Tausend jährige Kirche, wir sind alle Wohlauf” „Ez egy ezeréves templom, mindnyájan jól vagyunk.” Még ezen a napon Melkben is jártak, a következő lap már Maria Taferlből érkezett. A levelezőlapon a „Schwarzes Rössl” – a „Fekete lovacska” vendéglő pecsétje, itt pihentek meg a zarándokok. Elsässerék már a „Magyarországi Német Közművelődési Egylet” – az úgynevezett Volksbildungsverein zarándokaival utaztak vonattal, hajóval, szervezett csoportban.

Az 1900 táján útra indulók azonban nagyobb vállalkozással jutottak el a celli Szűzanyához: lovas kocsival! A Heimatmuseum őrzi a ritkaságai között néhány fémlemezre felvett zarándokképet 1899-ből! Két zarándok férfi ül a fekete kendő mögé bűjt fotós masinája előtt, a háttérben mindig ott látható celli Szűzanya szobrának kulisszaszerű másolata, ez volt az igazi úti emlék! Ugyancsak részt vehettek a zarándoklaton bátor asszonyok is, őket is így örökítette meg fémlemezre a fényképész. (Az ábrázoltak nevét nem ismerjük...)

Bader Györgyné, Oszterczel Mária („Rici néni”) ajándékozta gyűjte-

Máriazellbe

ményünknek azt a díszes Máriacellből ajándékba hazahozott imakönyvet 1906-ból, melyet az akkori szokások szerint három kis kegyérem is díszít. Ez feltehetőleg a zarándoklatot vezető édesapja ajándéka lehetett az otthon maradt családnak. 1906-ban indult ez a budaörsi zarándoklat Máriacellbe. A zarándokok Maria Frank visszaemlékezése szerint (Unsere Post 1959) kilenc lovasszekérrel indultak a kegyhelyre. Minden kocsin tíz zarándok ült, a kocsis volt a tizenegyedik. Maria Frank és testvére Resi Michael Daxhammer kocsján utaztak, egy vasárnap reggelén indultak Budaörsről. Ezen a héten, pénteken érkeztek Nagy Máriacellbe tehát 5-6 napig tartott az odavezető út. A kegyhelyen három napot töltöttek el, és az elkövetkező hét keddjén indultak vissza Budaörsre. Itthon harangszóval várták a nagy utat megtett zarándokokat. „Szépen, ünnepélyesen vonultunk be plébániatemplomunkba, ugyanígy fejlethetetlen maradt számunkra a máriacelli kegyes Istenanyához bevonulásunk és távozásunk is. Fárasztó utazásunk volt, azonban mindenki számára, aki részt vett és még él, örökké emlékeztünkben marad” – emlékezett vissza 53 év elmúltával a zarándokútra az 1906-ban fiatal Maria Frank. Ez a két hetes szekeres zarándoklat a résztvevők örök emléke maradt!

Egy későbbi, egy 1910-es máriacelli zarándoklat archív fényképét az emléket őrző Feldhoffer András bocsátotta rendelkezésünkre.

A felvételen Máriacellben – az utcánfényképezték le az egyik lovas szekeret, mellyel a budaörsi zarándoklat résztvevői a kegyhelyre utaztak – vászon tetővel lefedett „koberes” kocsi mellett látható a zarándokok egyik csoportja is, így Feldhoffer Antalné, Mária asszony. Eredeti gondolat volt a zarándokok megörökítése a hosszú útra vivő szekér mellett! Feldhoffer Antal jó módú budaörsi képviselő testület egyik virilis képviselője, akinek köztisztességet élvező személyisége alapján volt helye a falu vezetői között. Ebben az időszakban a család tulajdonában volt a „Pretória” kávéház és vendégfogadó épülete is. Így a fiatalasszony családja segítségével vállalkozhatott az anyagi terhet is jelentő zarándoklatra. András bácsi tájékoztatása alapján a budaörsiek útközben mindig egy-egy már ismert falu vendéglőjében pihentek meg, ahol az asszonyok szobát béreltek.

Az 1910-es út szervezőjét, és néhány résztvevő nevét is ismerjük. Ezt a lovas kocsis zarándoklatot Herczog Jakab szervezte, és a zarándoklatra elkísérte a fiatal gazdát édesanyja, Krizsanovits Teréz is. A zarándoklatot szervező előd fáradozását a felvételeket gondosan megőrző Herendi (Herczog) Jakabné – (az unoka felesége, Annus néni) is számon tartja. Ő kölcsönözte az útról készült fényképet Steinhauser Klára képeskönyvéhez, „A régi Budaörs” albumban látható ez a felvétel. Az 1910-es zarándoklat emléke a fiatal zarándoklatvezetőt és édesanyját ábrázoló máriacelli felvétel is. A fényképen balra a kalapját kezében fogó fiatal Herczog Jakab, jobbra a kegyszobor másolatától az édesanya áll, rózsafüzért tart a kezében. Mindkét zarándokon a máriacelli kegyérem látható. Herczogék zarándoklata is két héten át tartott. Ők is igénybe vették a budaörsi zarándoklatok során megismert pihenő helyeket, a zarándokok a vendéglők szénapajtaiban pihentek – a tehéncsók egy-egy szobát foglaltak. A zarándoklat résztvevői gyalogoltak az úton, aki elfáradt, az a szekéren foglalhatott helyet. A szekerek vitték az elfáradt zarándokok csomagjait is.

1925-től kezdődött el Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök szervezésében a „Der Ungarländische Volksbildungsverein” – a Magyarországi Német Közművelődési Egylet zarándoklat sorozata. Ekkor ajándékozták a Szent István és a Szent Szűz képével és zászlóval az itthoni németek a kegytemplomnak. A zarándokok hajóval indultak a budai Szent Anna templomtól Melkig, majd vonattal és gyalog érkeztek a kegyhelyre. Ezen az

úton 86 német településről 720 hívó vett részt. Ez a zarándoklat áradat a második világháború kitöréséig tartott, utoljára 1939-ben mehettek magyarországi német hívek a kegyhelyre. Az 1930-as években a budaörsiek ismét megtalálták saját lehetőségeiket a máriacelli zarándoklatokra. A „Kurier” autóbusszal csak budaörsiek látogattak szervezett csoportokban a nevezetes kegyhelyre. Nemrég került a Helytörténeti Gyűjteménybe Szigeti Ferenc gépkocsivezető lánya ajándékként néhány felvétel, ahol a busz utasai út közben egy-egy ausztriai pihenőhelyen megálltak. De még így is születtek egyéni megoldások is. Bayer (Bajor) Bertalan testvérel kerékpáron vállalkozott a zarándokútra, ők is egy útszakaszt hajóval tettek meg, majd az egyre meredekebb hegyeken át Máriacellig kerekedtek.

A második világháború után a Vasfüggöny minden zarándokútnak véget vetett. De a Magyarországról elűzött németek 1952-től újra megindították az ún. stuttgarti zarándoklatokat. (Innen indultak a zarándokok.) Ezeket az utakat ma is lelkesen vezeti a budaörsi származású Prach János. 1990 után újra útra kelnek a budaörsiek a celli Szűzanyához. 1990 táján járt itt Baderné, Osztercziel Mária. Nemzeti színű emlékszalagot hímzett, s azt kötötte fel a Mindszenty József hercegprímás hamvait őrző Szent László kápolnára. Ma a vértanú főpap hamvai hazatértek, Rici néni emlékszalagját pedig sok száz magyarországi kegyes ajándékkal együtt a kegytemplom kincstára őrzi. Ismét várja a budaörsieket a kegyelmes Édesanya, a celli Szent Szűz!

Kovács József László